

## **Naděje a čas**

Tak jako může být člověk myšlenkou na světelné roky, ba tisíciletí daleko „při tom“, co se dělo v té dálce před roky, ba před tisíci lety, může být myšlenkou také v daleké budoucnosti. V obou případech překračuje hranice svého časného (nejen aktuálního) bytí. Znamená to snad, že ta budoucnost (ať už nejbližší neb i velmi vzdálená) je neskutečná, protože jen míněná, tj. intencionálně jen subjektivně a subjektivně zaměřená? Chce nám snad někdo tvrdit, že ono dávné nebo ono snad daleko budoucí se nikdy nestalo nebo nikdy nenastane jen proto, že není „jsoucí“ právě nyní a zde? Minulé (které už nastalo, ale pak pominulo) je v jistém smyslu skutečné, stejně jako je skutečné i to, co zatím ještě nenastalo. A toto „budoucí“ je skutečné i v tom případě, že nakonec nenastane, ale mohlo nastat. Je to jen jiná „skutečnost“ než ta, kterou jsme si redukovali na pouhou okamžitou aktuálnost. Naše tradiční chápání toho, co je skutečné, je třeba pronikavým způsobem rozšířit, ale ne tak, jak se o to pokoušeli v minulosti myslitelé tzv. modálnosti (kde minulé i budoucí stavy byly chápány jako mody aktuální přítomnosti).

(Písek, 031109-1.)